

SZŰKEBB HAZÁM

SZKA_209_20

AZ ISKOLA ÉS KÖRNYÉKÉNEK ÖRÖM-BÁNAT TÉRKÉPE

Készítette: Vásárhelyi Judit

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

9. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Örömeink és bánataink					
A	<p>Minden tanuló felír egy papírra 3 olyan dolgot, ami örömet, és 3 olyat, ami bánatot okoz a számára. Eztán párokat vagy háromfős kiscsoportokat alakítanak, és egyesítik a listáikat. Két-két pár, illetve kiscsoport egy nagyobbat alakít, és elkészíti a közös listáját. Közben kihúzzák az ismétlődő elemeket. A rokon értelműek közül pedig kiválasztják azt, amelyik a legjobbnak tűnik. Ezután megint két-két csoport egyesül, egészen addig, amíg már csak két nagy csoport marad.</p> <p>Az utolsó körben már egy nagy közös poszterre kerülnek fel két oszlopba az ÖRÖMEINK és a BÁNATAINK.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Személyes élmények felidézése</p> <p>Kommunikáció Általánosítás Együttműködés</p>	Egyéni, páros, csoport és frontális munka	Papír és írószer	<p>Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I/b Öröm- és bánatforrások					
A	A tanár kivetíti a P1 melléklet segítségével készített fóliát. Az osztály közösen megpróbálja besorolni az előzőleg összegyűjtött örömeit és bánatokat a kivetített kategóriákba úgy, hogy melléjük írják a megfelelő sorszámot. Az egyéb kategóriába sorolt formákat megpróbálják konkretizálni. Azokra a kategóriákra pedig, amelyek semmilyen saját élményhez nem kapcsolódtak, példákat keresnek. 10 perc	Fogalmi kapcsolódások keresése Logikus gondolkodás Együttműködés Kategóriaalkotás	Frontális munka – kategorizálás és ötletbörze		Az előbb elkészült poszter a falon P1 (Kategóriák) Írásvetítő
I/c A projekt célja: öröm- és bánattérkép készítése					
A	Az előző gyakorlat élményeire alapozva, a tanár ismerteti a tervezett projekt célját. Elmondja, hogy saját környezetünkben számos dolog adhat okot örömeire és bánatra. Ezek feltérképezése segíthet a pozitívumok felerősítésében, illetve a negatívumok kiküszöbölésében. A tanulók kérdéseket tehetnek fel a projekttel kapcsolatban, és a tanár válaszol ezekre. 5 perc	A munka céljának és várható eredményének bemutatása, motiválás Figyelem Kommunikáció	Frontális munka – tanári tájékoztatás		P2 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A közös döntések előkészítése					
A	<p>A tanár kijelöl négy olyan tanulót, akik alkalmasak, hogy irányítsák az egyes csoportok döntés-előkészítő tevékenységét. Ők lesznek a projekt vezetői. A négy tanuló egyenként megnevezve a társait, csoportot választ magának. Mind a négy csoport megkapja a saját tervezési feladatát, és megoldja azt. A tanár szükség szerint segítséget nyújt a tevékenységhez. Az óra végén a csoportvezetők megosztják javaslataikat a többiekkel. Amiket az osztály el tud fogadni, azt véglegesítik. Amiket pedig még nem, azok megoldásairól a vezetők csoportja a következő óráig tovább gondolkodik. (Itt van az első 45 perc vége.)</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A tervezés gyakorlása</p> <p>Felelősségvállalás Igényesség Döntés Kommunikáció Együttműködés Realitásérzék</p>	<p>Differenciált csoportmunka – közös döntés-előkészítés</p>	<p>D1 (Tervezési feladatok)</p> <p>Papír és írószer</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Egyeztetés, döntés					
A	A tanár kijelöl két jegyzőkönyvvezetőt, akik dokumentálják majd az osztályban hozott döntéseket. A csoportvezetők az osztály elé terjesztik a javaslataikat. Az osztály véleményezi ezeket, és mind a négy kérdésben végleges döntést hoz. A jegyzőkönyvvezetők rögzítik a döntéseket. Mindketten leírják mindent, és a végén egyeztetnek, pontosítanak. A döntéseket végül újra felolvassák. 20 perc	A javaslatok megvitatása, a tervezés gyakorlása Előadókészség Érvelés Felelősségvállalás Döntés	Frontális munka – bemutatás, vita, egyeztetés	Az előkészített javaslatok poszteren Ragasztógyurma	
II/c Résztervek készítése					
A	A vezetőség tagjai összeülnek, kijelölik a fő feladatokat, és ütemtervet készítenek, és a P3 melléklet alapján meghatározzák az eredményesség ismérveit. Közös megtervezik a vezetőség tagjai közötti munkamegosztást is. A tanár ennek a diákcsoportnak a munkáját segíti. Közben a többiek, rokonszenvi választás alapján, 3-4 fős csoportokat alkotnak. A tanár közben ügyel arra, hogy senki sem maradjon egyedül. Az egyes csoportok felvázolják saját munkatervüket. A közös döntések alapján megtervezik, hogy pontosan mit, és hogyan szeretnének csinálni. 15 perc	A cél irányába mutató résztervek készítésének gyakorlása Tervezés Döntés Felelősségvállalás Együttműködés	Differenciált csoportmunka	Papír és írószer	P3 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/d A résztervek összegyűjtése					
A	A vezetőség egyik képviselője ismerteti a projekt egészének tervét, a többiek hozzászólnak, és így kerül sor annak véglegesítésére. Az egyes csoportok ennek tudatában véglegesítik a saját résztervüket, és ezt írásban odaadják a vezetőségnek. (Itt a második 45 perc vége.) 10 perc	A tervek összehangolása és véglegesítése Egyeztetés Felelősségvállalás Önállóság	Frontális munka – bemutatás Differenciált csoportmunka	Papír és írószer	P3 (Útmutató)
II/e A terv véglegesítése és megvalósítása (tanórán kívüli időkeretben)					
<p>A vezetőség tagjai a tanár segítségével, a résztervek figyelembevételével készítik majd el a következő alkalomra a projekt részletes tervét. Ez tartalmazza az összes konkrét részfeladatot, feltételt, időpontot és személyes felelőst. Az elkészült tervet a tanár a következő órát megelőzően megnézi, a vezetőség tagjaival megvitatta, és szükség szerint korrigálja. A dokumentumot annyi példányban sokszoroztják, hogy mindenki megismerhesse annak tartalmát. A vezetők a következő óráig minden érintettel egyeztetik a feladatukat: Nagyon fontos, hogy minden pontban létrejöjjön a közös álláspont. Addig kell tehát folytatni az egyeztetést, ameddig a kijelölt feladat és kritériumrendszer valamennyi érintett számára elfogadhatóvá válik. A véglegesített tervezetet és a sikerkritériumok listáját minden tanuló megkapja.</p> <p>A projekt megvalósítása tanítási órán kívül a terveknek megfelelően történik. A vezetőség a közösen kialakított munkarendnek megfelelően folyamatosan ellenőrzi a munkát, és ahol szükséges, segítséget nyújt. A vezetőség tagjai bekapcsolódhatnak (és szerencsés is, ha ezt teszik) az egyes feladatok megvalósításába. Nyomon követik a folyamatot, váratlan események, problémák esetén beavatkoznak. A tanár jelenléte a háttérben folyamatos, ő a vezetőség közvetítésével figyeli az eseményeket. Ha kell, tanácsot ad, segít a kapcsolatfelvételben, a hiányzó feltételek pótlásában stb.</p> <p>A megbeszélte formában elkészült öröm-bánattérkép valóságosan vagy virtuálisan nyilvánosságra kerül. Ennek – amennyiben a helyzet úgy hozza – lehet ünnepélyes formát adni. Lényeges, hogy a helyi társadalom tudomására jusson az eredmény, és a tanuló valamilyen formában értesüljenek a visszhangról. Ehhez segítséget jelenthet a helyi sajtó, tévé, keretet adhat az önkormányzat vagy valamelyik közművelődési intézmény. Elképzelhető, hogy az iskolában szervezik meg a bemutatót, és ide kapnak meghívást a helyi társadalom képviselői. A megvalósítás módja nyilván a helyi adottságoktól függ.</p>					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Értékelés a sikerkritériumok mentén					
A	A projekt értékelését az előre egyeztetett sikerkritériumok alapján végzi el az osztály. (P4) 30 perc	Az elvégzett munka komplex értékelése Kritikai gondolkodás Reflexió, önreflexió Objektivitás	Egyéni, csoportos és frontális munka – beszélgetés	A közösen elfogadott sikerkritériumok	P4 (Poszter minta) Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma
III/b A projekt lezárása					
A	A tanulók körben állnak, és sorban mindenki mond egy mondatot arról az érzésről, ami az előző értékeléskor támadt benne. Fontos, hogy kimondódjanak az esetleges feszültségek, rossz érzések is. Ezekre a mondatokra szükségtelen reflektálni. A tanár végül megköszöni az együttműködést, és lezárja a projektet. 15 perc	A személyes érzések kifejezése, feszültségoldás Önkifejezés	Frontális munka – érzéskör		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1

Örömeink és bánataink forrásai

(poszteren vagy írásvetítő fólián)

Örömforrások	Bánatforrások
1. Békekötés	1. Háborús események
2. Környezetvédelem eredményei	2. Környezetkárosodás
3. Megoldott társadalmi problémák	3. Társadalmi problémák
4. Közlekedésbiztonság fokozódása	4. Balesetek
5. Új, eredményes	5. Betegségek
6. gyógymódok	6. Halálesetek
7. Egészséges életmód	7. Ellenszenves emberi magatartás
8. Szép emberi gesztusok	8. Kapcsolati konfliktusok
9. Jó személyes kapcsolatok	9. Személyes kudarcok
10. Személyes sikerek	10. Egyéb
Egyéb	

P2

Javaslatok a projekt céljának ismertetéséhez

1997-ben zárult egy sikeres pályázat, ahol számos iskola készítette el környezetének öröm- és bánattérképét. Ezek a produktumok

első sorban a környezetvédelem témaköréhez kapcsolódtak. A sikeren felbuzdulva kiegészült a program, és egy újabb menetben a társadalmi jelenségek is belekerültek a tematikába, hiszen nyilvánvaló, hogy az emberi természet alakulása, és bizonyos társadalmi történések is adhatnak okot öröme és szomorúságra.

A mi tervezett projektünkben a természettel és a társadalommal kapcsolatos öröm- és bánatforrások felderítésére is sor kerül. Célunk, hogy közösen térképezzük fel, ami a mi iskolánkban, illetve annak környékén öröme vagy bánatra ad okot. Mindez vonatkozhat a természeti és az épített környezetre, társadalmi jelenségekre (esetleg emberi gesztusokra) egyaránt. A lényeg, hogy lássuk meg, mi az, ami gyönyörködtet, ami örömet okoz, amitől jobban érezzük magunkat, és mi az, amitől szomorúak leszünk, vagy ami miatt esetleg szégyenkezünk.

Célszerű előre meghatározni, hogy **hány öröm és hány bánatpontot** keresünk. (Ez idő és lehetőségek kérdése, és kivételesen a **tanári döntés** körébe tartozik.)

Miután elkészültünk a „térképpel” szeretnénk ezt **megismertetni a helyi nyilvánossággal**, hiszen munkánk így kaphat igazán értelmet: ez adhat esélyt egy esetleges változtatásra.

A projekt közös megtervezését megelőzően **az osztálynak közösen kell döntenie** a következő kérdésekben:

- Pontosan **melyik az a földrajzi terület**, amelyet feltérképezünk? Lehet az iskola közvetlen környéke, de ha van valahol a közelben olyan különleges hely (természetvédelmi terület, forgalmas csomópont, kulturális intézmény, sportlétesítmény stb.), ami a szempontunkból érdekes lehet, a terület körülhatárolásánál ve-

gyük számba ezt is. Az iskolánk feltétlenül legyen rajta a feltérképezendő területen, de nem kell minden áron a központba kerülnie.

- **Milyen tartalmuk** lehet az „öröm és bánatpontoknak”? (A természetes és mesterséges környezet szépségei védelme, illetve pusztulása, pusztítása, veszélyeztetése; szép emberi gesztusok: udvariasság, segítőkészség, őszinteség, kedvesség stb.; illetve taszító emberi magatartás: durvaság, önzés, mások becsapása stb., boldog, vidám, életerős, nyitott, illetve elkeseredett, szomorú, reményüket vesztett, szegény, beteg emberek, iskolai, tanórai örömteli és bánatra okot adó történések, hangulatok stb.)
- Milyen **forrásokat** használunk? (Térkép vagy térképrészlet, saját rajz, archivált anyag, interjú, saját gyűjtés stb.)
- **Milyen módon jelenítjük meg** elkészült térképet? (Poszterkiállításon, bemutatón az iskolában vagy más középületben, portfólióba gyűjtve, Power Point bemutató keretében, CD-Romon, saját honlapon vagy az iskola honlap e célból létrehozott felületén stb.)

P3/a

Javaslatok a sikerkritériumok megfogalmazásához

A projekt eredményességének megítéléséhez nélkülözhetetlen annak számbavétele, hogy mikor fogjuk sikeresnek találni a munkát. Mindenképpen konkrét, megítélhető szempontokat kell megfogalmazni, amelyek alkalmasak arra, hogy jelezzék az eredményesség szintjét.

Például:

Sikeresnek tekinthető a projekt, ha

- legalább (.....) számú öröm- és bánatpontot sikerült megjelölni,
- ezeknek legalább 80 százalékát sikerült megfelelően dokumentálni,
- legalább háromféle különböző forrást vettek igénybe
- minden határidőt sikerült betartani
- ha az osztály valamennyi tanulója részt vett a munkában
- ha a vezetőség tagjai mindig segítettek, ha szükség volt rá,
- ha az elkészült öröm-bánat térképről a helyi sajtó is tudósít stb.

A vezetőség tagjainak magyarázzuk el a sikerkritériumok jelentőségét, mutassuk meg a példákat, és ösztönözzük őket arra, hogy minél több és minél konkrétabb ismérvet rögzítsenek. *Figyelem!* Olyan kritériumokra van szükség, amelyek teljesíthetők is.

A vezetőséggel kialakított listát az osztállyal is megvitatjuk, és azután kerül véglegesítésre. Nagyon lényeges, hogy a terv mellett ez is mindenki számára hozzáférhető legyen.

*P3/b**Javaslat az osztály projekttervére*

Tevékenység	Részfeladatok (konkrét lépések)	Szükséges feltételek	Határidő	Felelős
Az öröm és bánatpontok kiválasztása	Az adott körzet bejárása; gyűjtés, a javaslatok listába foglalása			A vezetőség egy tagja összegez
Az ezekhez szükséges dokumentáció elkészítése	A megfelelő forrás kiválasztás, a dokumentáláshoz szükséges tevékenység megtervezése, végrehajtása			
Valamennyi öröm- és bánatponthoz tartozó dokumentáció összegyűjtése				
Ezek rendszerezése				
Az eldöntött megjelenítési módban történő előállítása				
A produktum nyilvánosságra hozása				

P3/c

Javaslat az egyes csoportok projekttervére

1. Öröm- és bánatpontok gyűjtése a területen
Felelős: valamennyi csoporttag
Határidő:
2. Az öröm és bánatpontok megvitatása és listázása a csoportban
Felelős: az egész csoport
Határidő:
3. A dokumentációs források megválasztása (javaslatok, egyeztetés, munkamegosztás: ki melyik feladatot látja el stb.)
4. Az öröm- és bánatpontokhoz szükséges dokumentumok összegyűjtése a csoportban
Felelős:
Határidő:
5. A csoport által összegyűjtött anyag beadása a kívánt formátumban a közös gyűjteménybe stb.

